

Homeopatia – wiodąca alternatywna medycyna Europy

14 sierpnia 2013

Opublikowano: 01.03.2012

W Europie od dziesiątków lat stosowanie homeopatii ma tendencje wzrostowe, co oznacza, że ta dziedzina medycyny jest coraz częściej traktowana jako efektywna metoda leczenia.

ROSNAĆE ZAGROŻENIE MEDYCYNY KONWENCJONALNEJ

Liczne ankiety prowadzone na przestrzeni ostatnich ponad 150 lat potwierdzają, że ludzie, którzy szukają pomocy medycznej w postaci homeopatii[1], należą ogólnie do lepiej wykształconych.[2] Co więcej, mało kto wie, że medycyna homeopatyczna jest główną „alternatywą” wykorzystywaną przez europejskich lekarzy i rosnącą liczbę obywateli.

Mimo iż homeopatia cieszy się dużym powodzeniem w Europie, jeszcze bardziej popularna jest w Indiach, gdzie wyłącznie z tego rodzaju pomocy korzysta ponad 100 milionów ludzi.[3] Jak wynika z ankiety przeprowadzonej w Indiach przez firmę AC Nielsen, 62 procent obecnych użytkowników homeopatii nigdy nie próbowało stosować medycyny konwencjonalnej, a 82 procent nie wyraziło chęci przejścia na konwencjonalne terapie.[4]

Nastawieni sceptycznie do homeopatii, którzy upierają się przy poglądzie, że leki homeopatyczne nie działają, nie potrafią wyjaśnić, dlaczego tak wielu ludzi polega na tym rodzaju medycyny w leczeniu ostrych i przewlekłych chorób... i dlaczego ogromna liczba tych ludzi nie musi stosować niczego innego. Utrzymywanie przez tych sceptyków, że leki homeopatyczne to nic innego jak „placebo”, pokazuje jedynie ich zafadłość w zaprzeczaniu rzeczywistości oraz skalę arogancji i ignorancji w kwestii homeopatii.

Cały obszar „komplementarnej i alternatywnej medycyny” („complementary and alternative medicine”; w skrócie CAM) cieszył się w latach 1980. w Europie dużym powodzeniem i jego tempo wzrostu ustępowało wówczas tylko przemysłowi komputerowemu.[5] Ta eksplozja zainteresowania naturalną medycyną trwa do dzisiaj.

W roku 1998 homeopatia była najczęściej stosowaną terapią CAM w pięciu spośród 14 poddanych badaniu ankietowemu krajów Europy i jedną z trzech najczęściej stosowanych terapii CAM w 11 z tych 14 krajów.[6] Trzech na czterech Europejczyków wie o homeopatii i 29 procent spośród nich stosuje ją w ramach ochrony swojego zdrowia. To oznacza, że około 100 milionów Europejczyków stosuje leki homeopatyczne.[7]

Sprzedaż leków homeopatycznych i antropozoficznych[8] wzrosła w latach 1995-2005 o 60 procent z 590 milionów euro w roku 1995 do 775 milionów euro w roku 2001 i 930 milionów euro w roku 2005.[9] Z powodu rosnącej popularności homeopatii ta alternatywna metoda leczenia zaczyna stanowić zagrożenie dla medycyny konwencjonalnej, co może tłumaczyć nieustanne próby atakowania jej oraz homeopatów z pomocą pokretnych i nieetycznych metod.

FRANCJA

Homeopatia jest szczególnie popularna we Francji, gdzie stanowi czołową alternatywną terapię. W roku 1982 leki homeopatyczne stosowało 16 procent jej mieszkańców, w roku 1987 było ich już 29 procent, a w roku 1992 aż 36 procent.[10] W roku 2004 leków tych używało 62 procent francuskich matek.[11] W tym samym 2004 roku wśród francuskich farmaceutów przeprowadzono ankietę, która wykazała, że aż 94,5 procent spośród nich zalecało kobietom w ciąży stosowanie leków homeopatycznych.[12]

W listopadzie 2007 roku czołowa francuska firma ubezpieczeniowa przeprowadziła we współpracy z firmą badającą

francuski rynek sondę, która wykazała, że największą we Francji grupę użytkowników naturalnej medycyny stanowią ludzie należący do kategorii społeczno-zawodowych (50%). Ponad jeden na dwóch ludzi (55%) uważa naturalną medycynę za skuteczną w przypadku leczenia takich chorób, jak rak, choroba Parkinsona i choroba Alzheimera. Jednym z najmniej spodziewanych odkryć tej ankiety jest to, że 82 procent użytkowników leków homeopatycznych i naturalnych uważa, że stosowanie przez nich tych terapii powoduje oszczędności w systemie ochrony zdrowia we Francji. A co jeszcze dziwniejsze 60 procent nie stosujących takich terapii było przekonanych o korzyściach płynących z używania naturalnych medykamentów. Homeopatia jest popularna nie tylko we francuskim społeczeństwie, ale i w środowisku francuskich lekarzy. Aż 70 procent lekarzy jest otwartych na nią i uważa ją za skuteczną. Około 25000 lekarzy przepisuje swoim pacjentom leki homeopatyczne. Homeopatii uczą się w co najmniej siedmiu szkołach medycznych – w Besancon. Bordeaux, Lille. Limoges, Marseille, Paris Nord i Poitiers – gdzie prowadzone są również liczne podyplomowe kursy i szkolenia. Homeopatii uczą się w 21 francuskich szkołach farmacji oraz w dwóch szkołach dentystycznych, dwóch szkołach weterynaryjnych i w trzech szkołach położnictwa.

WIELKA BRYTANIA

Członkowie brytyjskiej rodziny królewskiej są jednymi z najzagorzalszych zwolenników homeopatii, dowodząc w ten sposób, że ta metoda naturalnej medycyny nie jest pierwszą lepszą terapią z kategorii New Age. W Wielkiej Brytanii jest pięć homeopatycznych szpitali działających w ramach National Health Service (państwowa służba zdrowia), w których na niezbyt pilną wizytę u homeopaty trzeba czekać w kolejce do dwóch lat.

Zgodnie z raportem Izby Lordów w sprawie nauki i techniki z roku 2000 leki homeopatyczne stosuje 17 procent Brytyjczyków.[13] Respekt, jakim cieszy się homeopatia i jej stosowanie przez brytyjskich lekarzy, pokazują wyniki badania

opinii publicznej z roku 1986 opublikowane w prestiżowym magazynie medycznym „British Medical Journal”, które dowodzą, że 42 procent lekarzy kieruje pacjentów do lekarzy homeopatów.[14] Innym dowodem poparcia ze strony ludzi zawodowo parających się medycyną jest ankieta przeprowadzona wśród brytyjskich farmaceutów w roku 1990, zgodnie z którą 55 procent z nich uważa leki homeopatyczne za „użyteczne”, podczas gdy tylko 14 procent za „bezużyteczne”. [15] Zwyczajowo konserwatywne Brytyjskie Stowarzyszenie Farmaceutyczne (British Pharmaceutical Association) przeprowadziło w roku 1992 debatę w celu ustalenia, czy farmaceuci powinni promować homeopatię.[16] Głosami przeważającej większości zdecydowali, że powinni.

Ta dziedzina komplementarnej medycyny zyskała znaczne poparcie w latach 1990. W roku 1993 Brytyjskie Towarzystwo Medyczne (British Medical Association) opublikowało pracę „Complementary Medicine: New Approaches to Good Practice” („Medycyna komplementarna – nowe podejście do dobrej praktyki”)[17]. W roku 1994 ówczesny brytyjski sekretarz stanu w ministerstwie zdrowia, dr Brian Mawhinney, oświadczył: „Medycyna komplementarna cieszy się ogólną sympatią wśród pacjentów, a ostatnie badania opinii publicznej mówią, że 81 procent pacjentów jest zadowolonych z zaaplikowanego im leczenia”. [18] Inny minister zdrowia oświadczył, że 80 procent lekarzy ogólnych chce szkolenia z zakresu terapii komplementarnych, a 75 procent już teraz odsyła pacjentów do terapeutów komplementarnych.

Mimo akceptacji i stosowania homeopatii w całej Wielkiej Brytanii istnieje grupa bardzo aktywnych sceptyków o nieznanych źródłach finansowania, która nieustannie atakuje tę metodę medycyny naturalnej. Chociaż obecnie w brytyjskiej medycynie i nauce istnieje duża różnorodność poważnych i znaczących nacisków, w październiku 2009 roku aktywna grupa sceptyków homeopatii z powodzeniem utworzyła rządowy komitet o nazwie House of Commons Science and Technology Committee

(Komitet Nauki i Techniki Izby Gmin) z zamiarem wydania raportu w sprawie homeopatii.

Na czele głównej organizacji sceptyków o nazwie Sense About Science, która nalegała na utworzenie tego komitetu, stoi były specjalista od urabiania opinii publicznej, który pracował dla firmy pijarowskiej reprezentującej interesy firm Wielkiej Farmy (Big Pharma). Co ciekawe, pozostali zarządcy organizacji Sense About Science to mieszanka byłych i obecnych skrajnych liberałów, marksistów i trockistów, którzy zdają się wspierać także przemysł genetycznie modyfikowanych organizmów (normalnie skrajni liberałowie optują za filozofią „żyj i pozwól innym żyć”, ale wygląda na to, że w tym przypadku woleli pozbawić Brytyjczyków prawa wyboru terapii).

Organizacja Sense About Science jest oficjalnie brytyjską organizacją dobroczynną, nie mówiąc już o tym, że jest grupą politycznego nacisku i jako taka musi ujawniać źródła swoich dochodów, co czyni na swojej stronie internetowej. Nie powinno nikogo dziwić, że większość tych dochodów pochodzi od producentów farmaceutyków.

Jednym ze śledczych z ramienia Komitetu Nauki i Techniki był były członek parlamentu z ramienia partii Liberalnych Demokratów, dr Evan Harris. (W majowych wyborach do parlamentu Harris utracił mandat na rzecz niewiele ponad dwudziestoletniego kontrkandydata, który nigdy wcześniej nie był posłem). Jest związany z organizacją Sense About Science i był również jednym ze sceptyków protestujących przeciwko sprzedaży przez sieć państwowych aptek leków homeopatycznych. To sprawia, że nie jest odpowiednim obserwatorem w tego rodzaju dochodzeniu.

22 lutego ten sąd kapturowy wystosował raport zalecający państwowej służbie zdrowia zaprzestanie opłacania leczenia homeopatycznego i homeopatów mimo poparcia dla homeopatii i swobodnego wyboru przez konsumentów wyrażonego przez Mike'a O'Briena, ówczesnego sekretarza stanu w ministerstwie zdrowia.

Raport ten ma jedynie doradczy charakter i ponieważ minister już wyraził swoje poparcie dla prawa konsumentów do ich własnego wyboru rodzaju opieki zdrowotnej, wydaje się mało prawdopodobne, aby brytyjski rząd zmienił swoją politykę... i właśnie tak się stało. W czerwcu nowa minister zdrowia, Anne Milton, przyjęła raport członków parlamentu i stwierdziła, że homeopatia ma długą i ustabilizowaną tradycję w Wielkiej Brytanii i powinna pozostać jako możliwość do wyboru przez brytyjskich lekarzy i pacjentów. (Raport ten można obejrzeć pod [adresem
www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmse-lect/cmsctech/45/45.pdf](http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmse-lect/cmsctech/45/45.pdf)).

Najbardziej zaskakującą rzeczą związaną z tym wstępnym raportem jest to, iż weryfikuje on starą prawdę mówiącą, że odpowiednio długie powtarzanie kłamstwa, takiego jak na przykład: „nie ma badań z zakresu homeopatii”, sprawia, iż wielu ludzi w końcu zaczyna w nie wierzyć.

Każda rozsądnie myśląca osoba powinna podejść do tego „raportu” z wielką ostrożnością. W Komitecie Nauki i Techniki, który poparł ten antyhomeopatyczny raport, było 14 członków parlamentu, z których tylko czterech głosowało, w tym trzech za przyjęciem raportu. Dwa z tych trzech głosów należały do członków, którzy nie uczestniczyli w żadnym z zebrań, przy czym jeden z nich był na tyle nowym członkiem, że nawet nie mógł uczestniczyć w przesłuchaniach komitetu. Trzeci głos na „tak” pochodził od Evana Harrisa, lekarza i zatwardziałego przeciwnika homeopatii. Ten raport nie miał na względzie dobra ludzi.

W Szkocji 12 procent lekarzy ogólnych stosuje leki homeopatyczne, a 49 procent wszystkich lekarzy ogólnych (przynajmniej jeden lekarz w ośrodku) przepisuje je.[19]

Stosowanie leków homeopatycznych jest popularne nie tylko w medycynie, ale również w weterynarii. Chociaż obecnie jest niewiele dostępnych danych na ten temat, w rezultacie jednej

ankiety ustalono, że 20 procent irlandzkich producentów mleka próbowało leczyć lekami homeopatycznymi zapalenie sutka u krów lub krowy o wysokim poziomie białych ciałek (białaczka). 43 procent z nich wierzy, że te leki działają. W badanych stadach 50 procent producentów dodawało leki homeopatyczne do wody do picia. 27 procent aplikowało je przez wstrzyknięcie, 6 procent podawało je doustnie, a kolejne 6 procent umieszczało je w pochwie krowy.[20]

IRLANDIA

Prowadzony w Irlandii przez ponad cztery miesiące w 13 środowiskach pediatrycznych sondaż wykazał, że 57 procent rodziców przyznaje, iż korzystali z pomocy komplementarnej medycyny alternatywnej (GAM) w leczeniu swoich dzieci.[21] Użycie leków homeopatycznych było wyraźnie wyższe w grupie dzieci w wieku 2-4 lat. Najpopularniejszymi środkami CAM były witaminy (88%), tran (27%) i jeżówka (26%). Najczęstszym rodzajem CAM były homeopatia (16%) i terapia czaszkowo-krzyżowa. Tylko 13 procent rodziców informowało swoich pediatrów o stosowaniu CAM w stosunku do swoich dzieci.

NIEMCY

Niemcy do tego stopnia popierają naturalną medycynę, że rząd niemiecki rozporządził, aby wszystkie programy szkół medycznych zawierały informacje o naturalnych lekach. W przybliżeniu 10 procent niemieckich lekarzy specjalizuje się w homeopatii, zaś kolejne 10 procent przepisuje czasami tego typu leki. W roku 1993 było 2993 lekarzy, którzy uzyskali formalnie specjalizację z homeopatii, w roku 2006 ich liczba wzrosła o ponad 100 procent do 6073.[22] W roku 1993 było około 9000 terapeutów praktykujących naturalne leczenie zwanych heilpraktikerami. do roku 2007 ich liczba wzrosła do ponad 20000. W przybliżeniu 20-30 procent heilpraktikerów specjalizuje się w homeopatii.

W listopadzie i grudniu 2005 roku w ramach ogólnokrajowej

ankiety przeprowadzono przekrojowy sondaż losowo wybranej dużej grupy 516 niemieckich lekarzy leczących ambulatoryjnie w 13 medycznych specjalnościach stanowiących reprezentację 118085 lekarzy zatrudnionych w państwowej służbie zdrowia.[23] Ankieta wykazała, że 51 procent lekarzy było za stosowaniem CAM (26 procent było gorliwymi zwolennikami CAM, a 25 tylko jej zwolennikami) i że 38 procent przepisywało leki homeopatyczne.

Ankieta przeprowadzona w oddziałach położniczych w Nadrenii Północnej-Westfalii wykazała, że akupunktura i medycyna homeopatyczna to dwie najczęściej stosowane metody z zakresu CAM.[24] Z ogólnej liczby 187 oddziałów położniczych ankietę wypełniło 138 (73,4%). Niemal 96 procent oddziałów położniczych stosowało leki homeopatyczne w trakcie opieki położniczej, w tym 7,2 procent w celach profilaktycznych i 4,8 procent w przypadkach komplikacji okołoporodowych.

Przeprowadzony w Niemczech w latach 2003-2006 sondaż w sprawie zdrowia dzieci i nastolatków wykazał, że w stosunku do niemieckich dzieci medycynę homeopatyczną stosuje się częściej, niż się spodziewano.[25] Okazało się, że homeopatia pediatryczna jest w Niemczech popularna, szczególnie w rodzinach o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym. Prawie połowa preparatów homeopatycznych została uzyskana na podstawie recept wystawionych przez lekarzy lub heilpraktikerów i najczęściej stosowano je do leczenia pewnych samoograniczających się schorzeń. Około 60 procent osób stosujących homeopatię przyjmowało jednocześnie leki konwencjonalne. Stosowanie homeopatii wiązało się ściśle z czynnikami społeczno-ekonomicznymi ze znaczną przewagą w grupie wiekowej 0-6 lat (6,2%), wśród dzieci pochodzących z byłych Niemiec Zachodnich (5,1%) lub z południa Niemiec (6,6%), wśród dzieci pochodzących z rodzin o niskim statusie zdrowia (6,8%). wśród dzieci bez imigracyjnej przeszłości (5,3%), wśród dzieci karmionych piersią dłużej niż przez sześć miesięcy (7,6%), wśród dzieci pochodzących z rodzin z wyższych

sfer (7,4%) i wśród tych, których matki miały uniwersyteckie wykształcenie (7,2%).

W roku 2002 magazyn „British Medical Journal” podał, że 75 procent Niemców korzysta z komplementarnej lub naturalnej medycyny.[26] Mówi się tam również, że w roku 1994 w medycynie naturalnej przeszkolonych zostało 5700 lekarzy, a w roku 2000 ich liczba uległa podwojeniu do 10800. W roku 2002 homeopatyczną medycynę uprawiało w Niemczech 4500 lekarzy, prawie dwa razy więcej niż w roku 1994. Według raportu rząd niemiecki, który przeprowadził tę sondę, ustalił, że w przypadku ludzi korzystających z naturalnych terapii, zwłaszcza homeopatii lub akupunktury, liczba zwolnień chorobowych spadła o 33 procent. Z tej sondy wynika również, że kobiety korzystały z terapii naturalnych częściej od mężczyzn, ale z kolei mężczyźni odnosili większe korzyści niż kobiety.

W roku 2009 opublikowano wyniki ankiety przeprowadzonej wśród Niemców, którzy korzystali z homeopatii lub akupunktury.[27] W rezultacie tego badania ustalono, że 7 procent populacji stosowało homeopatię a 10 procent akupunkturę. Wśród osób z wyższym wykształceniem 68 procent stosowało homeopatię, a 53 procent akupunkturę. Ankieta przeprowadzona w środowisku niemieckich pacjentów cierpiących na chroniczną limfocytową białaczkę wykazała, że 44 procent stosowało terapie alternatywne. Nie zauważono korelacji między poziomem wykształcenia, płcią i poprzednią lub bieżącą chemioterapią. Najpospolitszą alternatywną lub komplementarną terapią było przyjmowanie suplementów witaminowych (26%), soli mineralnych (18%), leków homeopatycznych (14%) i jemioły (9,2%).[28]

Sonda przeprowadzona w roku 2008 wśród niemieckich dzieci cierpiących na raka wykazała, że 35 procent z nich stosowało CAM.[29] Najczęściej stosowanymi metodami były homeopatia, dodatki do diety i medycyna antropozoficzna, w tym terapia jemiołą. Czynnikiemami zwiększającymi stosowanie CAM były: wcześniejsze stosowanie CAM, wyższy status socjalny i złe

rokowania choroby dziecka. Zadziwiająco wysoki procent (89) rodziców tych pacjentów podaje, że zaleciłoby stosowanie CAM innym rodzicom.

W Niemczech często dochodzi również do korzystania z homeopatii i CAM przez ludzi z innymi przewlekłymi chorobami, na co wskazuje sonda przeprowadzona wśród osób ze stwardnieniem rozsianym.[30] Liczącą 53 punkty ankietę przesłano członkom oddziału Niemieckiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego w Baden-Wirtembergii. Analizą objęto 1573 pacjentów ($48,5 \pm 11,7$ lat, 74% kobiet, okres choroby $18,1 \pm 10,5$ lat). W porównaniu z medycyną konwencjonalną więcej pacjentów wykazało pozytywne nastawienie do medycyny komplementarnej i alternatywnej (44% wobec 38%), przy 70 procentach donoszących o stosowaniu przez całe życie przynajmniej jednej metody tego typu. Wśród dużej różnorodności opcji medycyny komplementarnej i alternatywnej najczęściej cytowane były: modyfikowanie diety (41%), kwasy tłuszczowe omega-3 (37%), witamina E (28%), B (36%) i C (28%), homeopatia (26%) i selen (24%). Większość respondentów (69%) była zadowolona ze skutków kuracji z zakresu medycyny komplementarnej i alternatywnej.

Wykorzystywanie CAM wiązało się z religijnością, niezależnością funkcjonalną, kobiecym seksem, pracą umysłową i wyższym wykształceniem. W porównaniu z terapiami konwencjonalnymi terapie medycyny komplementarnej i alternatywnej rzadko dawały niekorzystne efekty uboczne (9% wobec 59%). W roku 1991 wartość leków homeopatycznych sprzedanych w Niemczech wyniosła 428 milionów dolarów i rosła w tempie około 10 procent rocznie. Dowodem wyraźnego poparcia ze strony niemieckiego środowiska medycznego jest fakt, że 85 procent tej sprzedaży jest następstwem przepisywania recept przez lekarzy. Sondy wskazują, że 98 procent aptek sprzedaje leki homeopatyczne.

SZWAJCARIA

Sponsorowana przez szwajcarski rząd sonda oceniła satysfakcję pacjentów i efekty uboczne podstawowej opieki lekarskiej oraz dokonała porównania terapii homeopatycznej z konwencjonalną.[31] Ankietę wypełniło 3126 dorosłych pacjentów, z czego 1363 poddało się konwencjonalnej terapii a 1702 terapii homeopatycznej.

Sonda wykazała, że więcej pacjentów leczonych homeopatycznie cierpiało wcześniej na chroniczne i ostrzejsze stany od tych, na które cierpieli pacjenci poddający się zabiegom medycyny konwencjonalnej, i że pacjenci medycyny homeopatycznej byli częściej „w pełni usatysfakcjonowani” z zaaplikowanej im kuracji (53% wobec 43%). Pacjenci medycyny homeopatycznej doświadczali też znacznie mniej niekorzystnych efektów ubocznych (7,3% wobec 16,1%) i, co więcej, proporcja pacjentów donoszących o pełnym ustąpieniu objawów nie była znacząco większa w przypadku pacjentów medycyny konwencjonalnej (28% wobec 21%).

Szczególnie istotna w tej sondzie jest obserwacja mówiąca, że wśród pacjentów, którzy poddają się terapii homeopatycznej, jest więcej poważnie chorych i jednocześnie ci pacjenci są znacznie bardziej usatysfakcjonowani z zaaplikowanej im terapii niż pacjenci poddani leczeniu konwencjonalnemu.

Ta sama sonda potwierdza również powszechne spostrzeżenie dotyczące pacjentów, którzy szukają terapii homeopatycznej, że są oni znacznie lepiej wykształceni od tych, którzy nie korzystają z homeopatii (32,4% wobec 24,7%).

Szwajcarskie Biuro Zdrowia Publicznego wystosowało do szwajcarskiego rządu raport, w którym czytamy, że „efektywność homeopatii można potwierdzić danymi klinicznymi, a profesjonalne i adekwatne zastosowania można uważać za bezpieczne”.[32]

Inne kraje europejskie, w których homeopatia ma stosunkowo silną pozycję, to między innymi Włochy, gdzie 9 procent

lekarzy czasami przepisuje leki homeopatyczne. oraz Holandia, gdzie 45 procent lekarzy uważa leki homeopatyczne za skuteczne, a 47 procent stosuje jedną lub więcej terapii komplementarnych, z których homeopatia jest najpopularniejsza (40% z tych 47%).[33]

Odsetek szwajcarskich pacjentów stosujących CAM, którzy przeszli transplantację nerek, wyniósł 11,8 procent. Najczęściej stosowaną przez nich terapią alternatywną była homeopatia (42,9%).[34]

WŁOCHY

Sondaż z roku 2004 ujawnił, że 7,5 miliona Włochów korzysta z leków homeopatycznych – 2,5 miliona więcej niż w roku 2000.[35] W przybliżeniu 14 procent Włoszek i 10 procent Włochów wolało leki homeopatyczne od konwencjonalnych. Leki homeopatyczne otrzymuje także 9,6 procent dzieci w wieku od trzech do pięciu lat. Prawie 90 procent Włochów, którzy stosowali takie leki, twierdzi, że pomogły im one, przy czym 30 procent z nich mówi, że używali leków homeopatycznych w celu pozbycia się bólu, a 24 procent w celu uwolnienia się od ostrych lub przewlekłych chorób.

Sondaż przeprowadzony w roku 2005 wśród Europejczyków chorych na raka podaje, że 73 procent włoskich pacjentów cierpiących na raka stosuje CAM, co znacznie przekracza średnią europejską wynoszącą 36 procent.[36] Najczęściej stosowanymi przez pacjentów z rakiem metodami były: homeopatia, medycyna ziołowa i terapie duchowe. W rezultacie sondażu wykonanego w roku 2008 w Toskanii ustalono, że po diagnozie raka częstość wykorzystywania CAM wynosiła 17 procent, zaś najczęściej stosowanymi formami były: medycyna ziołowa (52%), homeopatia (30%) i akupunktura (13%).[37] Stosowanie tych form było częstsze na terenach zurbanizowanych i wśród kobiet, a także pośród pacjentów cierpiących na raka piersi i z wyższym wykształceniem.

Sondaż wykonany w środowisku włoskich dzieci chorych na raka, które były leczone w konwencjonalnych ośrodkach pediatrycznej onkologii, ujawnił, że 12,4 procent z nich korzystało z przynajmniej jednego typu CAM, przy czym homeopatia była najpopularniejsza.[38] procent rodziców podaje, że dzieci odniosły korzyści, w tym poprawiła się ich odporność i parametry krwi oraz cofnęło się podwójne widzenie (diplopia). Te badania potwierdziły obserwacje, które ujawniły się w wielu innych sondażach, mówiące, że ludzie lepiej wykształceni są bardziej otwarci na stosowanie terapii CAM.[39, 40, 41]

Ankieta przeprowadzona wśród 552 pacjentów z zapaleniem jelita leczonych we włoskim medycznym ośrodku konsultacyjnym wykazała, że 156 (28%) stosowało terapie komplementarne i alternatywne, na które składały się głównie homeopatia (43,6%), kontrolowana dieta lub dodatki do diety (35,5%), zioła (28,2%), ćwiczenia (25,6%) i modlitwy (14,7%).[42] Poprawa samopoczucia (45,5%) i złagodzenie symptomów zapalenia jelita (40,3%) to najczęściej uzyskiwane korzyści. Ze stosowaniem terapii komplementarnej i alternatywnej korelowały: wyższe wykształcenie, częstsze pogorszenia stanu i niezadowolenie z kontaktów z lekarzami. Tym, co skłaniało ludzi do stosowania terapii CAM, była nietolerancja konwencjonalnych leków, ostrość choroby i ciekawość nowych terapii.

HISZPANIA

W Hiszpanii homeopatia stała się tak popularna, że urząd statystyczny tego kraju (INE) dodał wydatki na homeopatyczne leki do swoich obliczeń wysokości miesięcznych inflacji.[43] Sprzedaż leków homeopatycznych w Hiszpanii rośnie w tempie 10-15 procent rocznie przy około 15 procentach populacji przyznającej się do stosowania leków homeopatycznych i 25 procentach oświadczających, że z chęcią by ich używało.[44]

EUROPA WSCHODNIA

Kiedy istniała żelazna kurtyna, Węgry, Czechosłowacja i Wschodnie Niemcy zabraniały stosowania homeopatii. Ta medyczna żelazna kurtyna upadła wraz z upadkiem komunizmu.

Homeopatia zajmuje szczególne miejsce w Rosji, gdzie została powszechnie zaakceptowana, mimo iż aparat państwowej służby zdrowia wciąż jej nie uznaje. Dlatego też usługi homeopatyczne są płatne i stały się częścią nowej rosyjskiej gospodarki, w której za porady lekarskie trzeba płacić.

Zapotrzebowanie na homeopatyczne usługi jest tak wielkie, że Rosjanie wolą za nie płacić, niż korzystać z bezpłatnych usług medycyny konwencjonalnej.

Niektórzy sceptycy twierdzą, że homeopatia i leki naturalne stają się coraz bardziej popularne w Rosji, ponieważ „prawdziwa medycyna” jest niedostępna lub zbyt kosztowna.[45] To twierdzenie zostało jednak obalone, ponieważ trend w kierunku homeopatii i naturalnej medycyny jest szczególnie widoczny wśród tych Rosjan, którzy mają lepsze wykształcenie i pochodzą z wyższych klas społecznych.

Dziennikarze i sceptycy skłaniają się ku założeniu głoszącemu, że leki homeopatyczne nie działają, i dlatego wymyślają różne teorie mające uzasadniać rosnące zainteresowanie homeopatią.

W roku 2008 opublikowano wyniki sondy przeprowadzonej wśród rosyjskich lekarzy w trzech akademickich szpitalach w St Petersburgu.[46] Okazało się, że wszyscy respondenci praktykowali CAM i/lub zalecili pacjentom co najmniej dwie terapie tego typu. Każdy lekarz praktykował lub zalecał pacjentom średnio 12,7 różnych rodzajów terapii CAM.

Medycyna homeopatyczna znalazła się na ósmym miejscu pod względem popularności, przy 58 procentach stosujących lub odsyłających do niej. 32 procentach osobiście ją stosujących, 29 procentach praktykujących ją na swoich pacjentach i 38 procentach kierujących na leczenie nią.

Na Węgrzech literatura homeopatyczna była zakazana przez 40 lat aż do roku 1990. Obecnie została przywrócona do łask. Została włączona do programu nauczania medycyny i jest wykładana w dwóch szkołach medycznych. Węgierskie Medyczne Stowarzyszenie Homeopatyczne rozpoczęło działalność w roku 1990 z 11 członkami. Po 18 miesiącach ich liczba wzrosła do 75, a w roku 1994 do 302.

Po upadku komunizmu w Czechosłowacji w listopadzie 1990 roku założono w Czechach organizację homeopatyczną, która została z miejsca zaakceptowana i zintegrowana z medycyną konwencjonalną. Po roku ministerstwo zdrowia oficjalnie uznało ją za medyczną specjalizację.

KOŃCOWE REFLEKSJE

Biorąc pod uwagę opisaną tu popularność homeopatii wśród lekarzy, ludzi zawodowo związanych z ochroną zdrowia i w społeczeństwie, należałoby już przestać traktować ją jako „medycynę alternatywną”. Powinna być ona uznana za integralną część systemu wszechstronnej opieki medycznej. Co więcej, ujawnienie przez kilka sondaży, że ludzie lepiej wykształceni chętniej wybierają terapie homeopatyczne, sugeruje, że homeopatia jest w rzeczywistości „mądrym” wyborem w zakresie ochrony zdrowia.

Autor: Dana Ullman

Przełożył Jerzy Florczykoutski

Źródło: [„Nexus” nr 1 \(75\) 2011](#)

O AUTORZE

Dr zdrowia publicznego Dana Ullman jest czołowym rzecznikiem homeopatii w Ameryce i założycielem Homeopathic Educational Services (Homeopatyczne Usługi Edukacyjne), wiodącego ośrodka dostarczającego książek poświęconych homeopatii, leków, oprogramowania oraz organizującego kursy i badania. Jest autorem 10 książek, w tym bestsellera „Everybody’s Guide to Homeopathic Medicines” („Popularny przewodnik po lekach

homeopatycznych"). Jego najnowsza książka nosi tytuł „The Homeopathic Revolution: Why Famous People and Cultural Heroes Choose Homeopathy” („Homeopatyczna rewolucja – dlaczego sławni ludzie i herosi kultury wybierają homeopatię”). Regularnie pisze dla strony internetowej „The Huffington Post”, gdzie liczba komentarzy do jego artykułów wynosi średnio 1000 na artykuł. Archiwum jego artykułów znajduje się pod adresem www.Huffingtonpost.com/dana-ullman. Mieszka, praktykuje i pisze w Berkeley w Kalifornii. Skontaktować się z nim można za pośrednictwem poczty elektronicznej pisząc na adres mail@homeopathic.com lub poprzez jego stronę internetową zamieszczoną pod adresem www.homeopathic.com.

PRZYPISY

[1] Homeopatia to metoda leczenia polegająca na podawaniu chorym małych dawek środków, które w większej dawce wywołują u człowieka zdrowego objawy podobne do tych, jakie chce się zwalczyć. – Przyp. tłum.

[2] W. Rothstein, „Physicians in the Nineteenth Century” („Lekarze w XIX wieku”), Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1972.

[3] R. Prasad. „Homocopathy booming in India” („Homeopatia kwitnie w Indiach”), Lancet, 17 listopada 2007.1679-1680. (Chociaż ogólny współczynnik śmiertelności w Indiach jest dość wysoki w porównaniu z najbardziej rozwiniętymi krajami Pierwszego Świata, to jest to w głównej mierze skutek bardzo dużej liczby skrajnie biednych ludzi. Śmiertelność w miejskich średnich i bogatszych warstwach ludności jest porównywalna, jeśli nie niższa niż w podobnych populacjach Stanów Zjednoczonych).

[4] AC Nielsen survey backs homeopathy benefits” („Firma AC Nielsen zapewnia o korzyściach homeopatii”), Business Standard, 4 września 2007, www.business-standard.com/india/news/a-c-nielsen-survey-backs

-homeopathy-benefits/.

[5] Alternative Medicine/Alternative Medical Market (Medycyna alternatywna/Alternatywny rynek medyczny), Frost and Sullivan Ltd. Report #E874, Londyn, 1986.

[6] Norges offentlige utredninger. NOU 1998:21 Alternativ medisin, oficjalny raport opublikowany przez Norweskie Ministerstwo Zdrowia dostępny pod adresem www.regjeringen.no/en/ministries/hod/Documents/NOUer/1998/NOU-1998-21.html?id=141407.

[7] P.R. di Sarsina, I. Iseppato, „Looking for a person-centered medicine: non conventional medicine in the conventional European and Italian setting” („Poszukiwania medycyny ukierunkowanej na jednostkę – niekonwencjonalna medycyna w konwencjonalnej europejskiej i włoskiej scenerii”), eCAM, 2009.

[8] Medycyna antropozoficzna jest syntezą medycyny tradycyjnej i homeopatii. Leki tego rodzaju produkuje firma Weleda i Wala. – Przyp. tłum.

[9] ECHAMP (European Coalition on Homeopathic and Anthroposophic Medicinal Products – Europejska Koalicja Homeopatycznych i Antropozoficznych Produktów Medycznych), Facts and Figures (Fakty i liczby), drugie wydanie, 2007, www.echamp.eu.

[10] UHomeopathie en 1993, Lyons: Syndicat National de la Pharmacie Homeopathique (Lyons – Narodowa Unia Farmacji Homeopatycznej), 1993 (cytaty ankiet badania opinii publicznej przez COFREMCA i IFOP).

[11] Transactions (Sprawozdania), Nutrition Business Journal, 7 lipca 2004.

[12] C. Damase-Michel, C. Vie, I. Lacroix, M. Lapeyre-Mestre, J.L. Montastruc, „Drug Counselling in Pregnancy: An Opinion

Survey of French Community Pharmacists" („Poradnictwo w sprawie leków w okresie ciąży – badanie francuskiej opinii publicznej”), *Pharmacoepidemiol Drug Saf*, 18 marca 2004.

[13] „House of Lords Science and Technology Report” („Raport Izby Lordów w sprawie nauki i techniki”), listopad 2000, www.publications.parliament.uk/pa/ldl99900/ldselect/ldsctech/123/12303.htm.

[14] Richard Wharton. George Lewith, „Complementary Medicine and the General Practitioner” („Medycyna komplementarna a lekarz ogólny”). *British Medical Journal*, 7 czerwca 1986, 1498-1500.

[15] Nelson, op. cit.

[16] Steven Kayne, „Homeopathic Pharmacy: Education, Research and Optimism” („Homeopatyczna farmacja – badania i optymizm”), *British Homoeopathic Journal*, październik 1993, 225.

[17] Brytyjskie Towarzystwo Medyczne (British Medical Association), *Complementary Medicine: New Approaches to Good Practice* (Medycyna komplementarna – nowe podejście do dobrej praktyki), Oxford, Oxford University, 1993.

[18] Universal News Services, 16 czerwca 1994.

[19] S. Ross, CR. Simpson, J.S. McLay, „British Homoeopathic and herbal prescribing in general practice in Scotland” („Przepisywanie leków homeopatycznych i ziołowych przez lekarzy ogólnych w Szkocji”), *Journal of Clinical Pharmacology*, 6 grudnia 2006, 647-652.

[20] Jessica Buss, „Irish Turn to Homoeopathy” („Irlandczycy przestawiają się na homeopatię”), *Farmers Weekly*, 16 października 1998.

[21] E. Low, D.M. Murray, O. O'Mahony, J. O'B Hourihane. „Complementary and alternative medicine use in Irish paediatric patients” („Stosowanie komplementarnej i

alternatywnej medycyny w środowisku irlandzkich pediatrycznych pacjentów”), Ir. J. Med. Sci, 22 kwietnia 2008.

[22] S. Joos, B. Musselmann, A. Miksch, T. Rosemann, J. Szeesenyi, „The role of complementary and alternative medicine (CAM) in Germany – a focus group study of GPs” („Rola komplementarnej i alternatywnej medycyny (CAM) w Niemczech obserwowana grupa lekarzy ogólnych”). BMC Health Services Research, 2008, 8:127.

[23] R. Stange. R. Amhof. S. Moebus, „Complementary and alternative medicine: attitudes and patterns of use by German physicians in a national survey” („Komplementarna i alternatywna medycyna – nastawienia i wzorce stosowania przez niemieckich lekarzy w świetle wyników krajowej ankiety”), / Altern. Complement. Med., grudzień 2008, 4(10):1255-1261.

[24] K. Munstedt et al. „Clinical indications and perceived effectiveness of complementary and alternative medicine in departments of obstetrics in Germany: A questionnaire study” („Kliniczne wskazania i uzyskane rezultaty stosowania medycyny komplementarnej i alternatywnej w oddziałach położniczych w Niemczech-badania ankietowe”), Eur. J. Obstet. Gynecol., 2009.

[25] Y. Du, H. Knopf, „Paediatric homeopathy in Germany: results of the German health interview and examination survey for children and adolescents (KiGGS)” („Homeopatia pediatryczna w Niemczech – wyniki niemieckiego wywiadu i sondy w sprawie dzieci i nastolatków (KiGGS)”), Pharmacoepidemiol Dmg Saf., 23 lutego 2009.

[26] Annette Tuffs, „Three out of Four Germans Have Used Complementary or Natural Remedies” („Trzech na każdym z czterech Niemców korzystało z komplementarnych lub naturalnych leków”), BMJ, 2 listopada 2002.

[27] A. Bussing, P.F. Matthiessen. T. Ostermann, „Differential usage of homeopathy and acupuncture in German individuals” („Różnicowane wykorzystanie homeopatii i akupunktury przez

Niemców”), 2009. North American Research Conference on Complementary and Integrative Medicine (Północnoamerykańska Konferencja Badań w sprawie Komplementarnej i Integracyjnej Medycyny), maj 2009, Minneapolis, USA, Alternative Therapies, maj-czerwiec 2009.

[28] M. Hensel. M. Zoz, A.D. Ho, „Complementary and alternative medicine in patients with chronic lymphocytic leukemia” („Komplementarna i alternatywna medycyna wśród pacjentów cierpiących na chroniczną limfocytową białaczkę”), Support Care Cancer, 6 maja 2008.

[29] A. Laengler. C. Spix. G. Seifert, S. Gottschling, N. Graf, P. Kaalsch, „Complementary and alternative treatment methods in children with cancer: A population-based retrospective survey on the prevalence of use in Germany” („Komplementarne i alternatywne metody terapii w przypadku dzieci cierpiących na raka – retrospektywne badania występowania w niemieckiej populacji”), Eur. J. Cancer. październik 2008, 44(15):2233-2240.

[30] S. Schwarz, C. Knorr, H. Geiger, P. Flachenecker, „Complementary and alternative medicine for multiple sclerosis” („Medycyna komplementarna i alternatywna w zastosowaniu do stwardnienia rozsianego”), Mult. Scler., wrzesień 2008, 14(8):1113-1119.

[31] F. Marian, K. Joost. K.D. Saini et al., „Patient satisfaction and side effects in primary care: an observational study comparing homeopathy and conventional medicine” („Satysfakcja pacjentów i efekty uboczne podstawowej opieki medycznej – badania obserwacyjne porównujące homeopatię i medycynę konwencjonalną”), BMC Comp. Alt. Med., 2008.

[32] G. Bornhoft, U. Wolf von Ammon et al., „Effectiveness, Safety, and Cost-Effectiveness of Homeopathy in General Practice-Summarized Health Technology Assessment” („Efektywność, bezpieczeństwo i efektywność kosztów stosowania

homeopatii w medycynie ogólnej – podsumowanie oszacowania technologii opieki zdrowotnej”), Eorschende Komplenwntarmedizin, 2006, suplement.

[33] Peter Fisher, Adam Ward. „Complementary Medicine in Europe” („Medycyna komplementarna w Europie”), British Medical Journal. 9 lipca 1994.

[34] S. Hess, S. De Geest, K. Halter, M[^]Dickenmann, K. Denhaerynck, „Prevalence and correlates of selected alternative and complement a ry medicine in adult renal transplant patients” („Powszechność i korelaty wybranych terapii medycyny komplementarnej i alternatywnej wśród dorosłych pacjentów po przeszczepie nerki”), Clin. Transplant., 11 września 2008.

[35] ANSA English Corporate Service. „7.5 Million Italians Use Homeopathic Drugs” („7,5 miliona Włochów używa leków homeopatycznych”), 20 maja 2004.

[36] A. Molassiotis, P. Fernandez-Orlega, D. Pud et al., „Use of complementary and allernative medicine in cancer patients: a European survey” („Użycie komplementarnej i alternatywnej medycyny przez pacjentów chorych na raka – europejska sonda), Ann. Oncoi, 2005, 16:655-663.

[37] H. Johannessen. Hjelmberg J. von Bornemann, E. Pasquarelli, G. Fiorentini. F. Di Costanzos, G. Miccinesi, „Prevalence in the use of complementary medicine among cancer patients in Tuscany, Italy” („Stosowanie medycyny komplementarnej wśród pacjentów cierpiących na raka w Toskanii we Włoszech”). Tumori.. maj-czerwiec 2008, 94(3):406-410.

[38] CA. Clerici, L. Veneroni, B. Giacon et al., „Complementary and alternative medical therapies used by children with cancer treated at an Italian pediatrie oncology unit” („Komplementarne i alternatywne terapie medyczne stosowane w przypadku dzieci chorych na raka leczonych w we włoskim ośrodku onkologii pediatricznej”), Pediatrie Blood Cancer, czerwiec 2009.

[39] R. Gomez-Martinez. A. Tlacuilo-Parra. R. GaribaIdi-Covar-rubias, „Use of complementary and alternative medicine in children with cancer in Occidental, Mexico” („Wykorzystanie medycyny komplementarnej i alternatywnej w przypadku dzieci chorych na raka w Occidental w Meksyku”). *Pediatr Blood Cancer*, 2007.

[40] S. Gozum, D. Arikan, M. Buyukavci, „Complementary and alternative medicine use in pediatric oncology patients in eastern Turkey” („Użycie medycyny komplementarnej i alternatywnej w przypadku onkologicznych pediatrycznych pacjentów we wschodniej Turcji”), *Cancer Nurs.*, 2007, 30:38-44.

[41] Nathanson, E. Sandler. G. Ramircz-Garnica et al. „Factors influencing complementary and alternative medicine use in a multisite pediatric oncology practice” („Czynniki wpływające na stosowanie medycyny komplementarnej i alternatywnej w wielostronnej praktyce onkologicznej pediatrii”). *Pediatr. Hematol. Oncol.*, 2007.29:705-708.

[42] R. Dlnca. AT. Garribba, M.G. Vettorato, A. Martin. D. Martines, V. di Leo, A. Buda, G.C. Sturniolo, „Use of alternative and complementary therapies by inflammatory bowel disease patients in an Italian tertiary referral centre” („Wykorzystywanie alternatywnych i komplementarnych terapii w przypadkach zapalenia jelita leczonych we włoskim trzeciorzędowym ośrodku konsultacyjnym”), *Dig. LiverDis.* 10 kwietnia 2007.

[43] Agencja Reutersa. „Tummy tucks join inflation calculation” („Abdominoplastyka włączona do obliczeń inflacji”), 12 lutego 2007.

[44] Milena Izmirlieva, „Global Insight”, 28 marca 2007, znalezione w *Homeopathy Today*, maj-czerwiec 2007.

[45] F. Clines, „With Medicine Itself Sick, Russians Turn to Herbs” („Chora medycyna sprawia, że Rosjanie zwracają się ku

ziołom”), New York Times, 31 grudnia 1990.

[46] Samuel Brown, „Use of Complementary and Alternative Medicine by Physicians in St. Petersburg, Russia” („Wykorzystanie medycyny komplementarnej i alternatywnej przez lekarzy z St Petersburga”), The Journal of Alternatve and Complementary Medicine, kwiecień 2008. vol. 14, nr 3, 315-319.